

Can Bas

Capellades

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: C. Amador Romaní, 2-4
Emplaçament Portal d'entrada al casc antic pel costat nord
Alçada: 329

Coordenades:

Latitud: 41.53169
Longitud: 1.68527
UTM Est (X): 390321
UTM Nord (Y): 4598617

Classificació

Número de fitxa 08044 - 47
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Popular
Segle XVII
Estat de conservació Regular
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL, PGOU 1986
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Capellades. C/ Ramon Godó, 9. 08786 CAPELLADES
Autoria de la fitxa Juan Garcia Targa
Data de registre de la fitxa: dc., 11/11/2015 - 01:00

Descripció

Casa senyorial entre mitgeres de dos cossos de planta poligonal, un a cada costat de carrer, units amb un cos en planta primera, tancat per sobre del carrer quedant com a portal d'accés al casc antic, cobert amb volta de canó rebaixada.

El cos principal està constituït per planta baixa, pis i sota coberta complexa de teula corba, amb les vessants acabades amb imbricació de maó i teula, canal, i baixant fins el forjat de planta baixa. Els balcons de la primera planta tenen brancals i llinda plana de pedra i estan protegits amb barana de ferro forjat de brèndoles verticals en reganyol amb dibuix geomètric al centre. A la planta sota coberta les finestres són de proporció sensiblement horitzontal d'arc rebaixat. A la planta baixa, hi ha dos portals d'entrada d'arc de mig punt amb carreus de pedra, tancats amb porta de fusta de dues fulles batents. El parament de la façana és arrebossat.

L'accés a la casa es fa a través del portal proper a la volta, un cop a dins, a ambdós costats del distribuïdor, hi ha portals carreuats d'arc rebaixat i llinda plana, tancats amb portes de fusta de fulles batents, que donen accés a diverses dependències. Al fons de la sala hi ha l'escala, amb volta a la catalana, d'accés a la planta pis. El forjat és de bigues de fusta vista i el paviment de toves (fins les obres de l'any 1987, era un paviment de còdols). Les dependències de la planta pis són tancades amb portes de fusta emplafonada de dues fulles batents. La façana al carrer Dr. Fleming, pràcticament recoberta d'enfiladissa, està composta amb obertures de proporció vertical; en destaca l'obertura d'arc rebaixat del portal d'entrada al casc antic. Al costat de ponent té adossat un cos de planta baixa i pis a l'altre costat de carrer, el qual sobresurt de l'alineació de la façana del carrer Dr. Fleming del cos principal. La planta pis es cobreix amb coberta de teula àrab a dues vessants, amb el carener paral·lel a la façana. La façana de ponent està oberta al terrat-coberta de la planta baixa, el qual està limitat amb barana massissa arrebossada i pavimentat amb cairons ceràmics manuals.

Aquesta façana està limitada per quatre arcs de mig punt i en el capcer hi ha encastat l'escut de la família Bas en pedra; els paraments de façana són arrebossats i pintats de color blanc. Al porxo i terrat s'hi arriba des de la sala de la planta pis i mitjançant un tram d'escala des del pati amb barana de ferro forjat de brèndoles verticals, on destaca l'arbrat plantat a manera de passeig; el pati queda tancat vers el carrer amb una porta de ferro de barrots verticals de dues fulles batents d'un metre d'alçada.

En un parament de la façana del carrer Dr. Fleming hi ha adossat un plafó de rajoles blanques amb la grafia "A Oriol Solé i Sugranyes. Veí de Capellades. Lluitador antifeixista. Assassinat pel règim franquista durant la fuga de la presó de Segovia el 6 d'Abril del 1976. QUE EL TEU EXEMPLE I LA LLUITA NO CAIGUIN EN L'OBLIT. 6.4.2005", en la part baixa del plafó hi ha un dibuix del seu rostre.

Observacions:

S'enquadraria dins les categories d'Arquitectura residencial urbana entre mitgeres i Àrea d'expectativa arqueològica

Història

La Casa Bas és de les cases més antigues de Capellades i senyalava una de les entrades de la vila: la de Soldevila. La família que li dona nom va reunir importants patrimonis, degut a una clara política endogàmica entre les principals famílies locals. La primera família propietària de la casa, de la qual es té constància, és la Balaguer.

Les primeres referències dels Balaguer són de 1381 en la persona de Berenguer Balaguer, el qual apareix en el capbreu de 1411 i van acumular un important patrimoni al final del segle XV fruit de diverses aliances matrimonials.

El patrimoni Balaguer-Valtà va anar a parar a mans de la família Bas en casar-se Magdalena Balaguer, filla de Francesc Balaguer, amb Fèlix Bas, originari de Piera. A partir d'aquell moment la poca bibliografia existent ha comès algunes errades en l'anàlisi de la transmissió del patrimoni de la "Casa Bas". Un plet establert a inicis del segle XIX per Francesc Castell permet una aproximació més propera a la realitat. El plet es fonamentava en la venda d'un molí paperer, abans fariner, adscrit originalment al patrimoni Balaguer.

Aquest molí fou venut el 1798 per Joan Bas i Maraños a Anton Ferrer i Ventallols, fet que fou dut a tribunals per Francesc Castell el 1804. Joan de Bas va nomenar hereva universal seva a M. Rosa de Moner i de Bardagí, consort de Francesc Xavier Duran i de Descallar. Els Duran eren una nissaga d'adroguers barcelonins enriquits i ennoblits durant la segona meitat del segle XVII. El testament de Joan de Bas i Maraños va obrir un conflicte, poc conegut. Hi ha publicats diferents llibrets que relaten aquest contenciós que s'allarga durant el primer quart del segle XIX.

Posteriorment Francesc Xavier de Franch fou diputat provincial per Igualada i intervingué activament en la vida de Capellades i de tota la comarca.

La família Bas va protagonitzar un episodi curiós amb el plet que van mantenir per poder obtenir un oratori familiar a mitjans del Benet XIV una autorització per sentir missa a casa en una capella privada. El breu pontifical porta la data del 10 de març de 1756, i el Bisbe de Barcelona l'enregistrà i el trameté a Capellades el dia 27 de setembre del mateix any. La inauguració de l'oratori es féu el 2 d'octubre.

Actualment aquest espai està destinat a activitats culturals i socials de caire públic: diferents dependències d'ús municipal i la sala d'exposicions, que entrà en funcionament després de la urbanització dels terrenys que l'envolten, anomenats "Hort de la vila", a partir de l'any 1990. A la Casa Bas hi ha el projecte d'ubicar-hi la "Fundació Ràfols-Casamada - Maria Girona", nodrida amb els fons personals d'ambdós artistes. Cal recordar que la família Ràfols-Casamada té una llarga relació amb Capellades.

Un fet a tenir en compte és, que els propietaris sempre han estat membres de famílies benestants que no hi han viscut amb continuïtat, sinó que l'han utilitzada com a segona residència

Bibliografia

BARTROLÍ I SANTA, Raül. 2008. Casa Bas. Estudi-Informe per a la declaració de Bé Cultural d'Interès Local (BCIL) .Capellades.

BUSQUETS i MOLAS, Esteve. 1972. Història de Capellades, Capellades.

CAMPOY, J; SOLER, M. En premsa. "Urbanisme i edificis singulars", Història de Capellades coordinada per M. Gutiérrez (títol provisional).

GUTIÉRREZ i POCH, Miquel. 1999. "Full a full. La indústria paperera de l'Anoia (1700-1998): continuïtat i modernitat. Barcelona". Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Abat Oliba, 220).

GUTIÉRREZ i POCH, Miquel. En premsa. "El segle XIX: declivi econòmic i tensions polítiques", Història de Capellades (títol provisional).

PONS TORT, Antoni; SUGRANYES, Margarida, 1998. Fundació Ràfols- Casamada/Maria Girona, Capellades.

SPAL, Diputació de Barcelona. 2010. Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental Capellades (4 Vols). Bosch i Planas, Andreu; Lacuesta Contreras, Raquel; Cuspinera i Font, Lluís; Vilamala i Aliguer, Imma; Gutiérrez i Poch, Miquel i Sabatès de Hita, Gemma.

SUGRANYES DE FRANCH, Ramon. 1998. Militant per la justícia. Memòries dialogades amb el pare Hilari Ragner. Barcelona. Ed. Proa.

TÉRMENS i GRAELLS, Miquel. En premsa. "El segle XX: compromís, violència i redreçament econòmic", Història de Capellades coordinada per M. Gutiérrez (títol provisional).

ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA

ARXIU MUNICIPAL DE CAPELLADES

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA. Fons Família Franch

